

Erfgoedtopper WR48

Zonder franje

In 1909 liep in Workum een Wieringer aak van stapel op werf "De Hoop" van Ulbe Zwolsman. Nu, 117 jaar later, geeft een stel jonge schippers de WR48 de sporen. En die gedraagt zich als een goedmoedige olifant die maar één koers kent: recht vooruit.

Fotografie en tekst: **Bertel Kolthof**

links: Het boeisel komt achter de bolders als een zetboord wat omhoog. Het is een kenmerk van bouwer Zwolsman die er ook nog een simpele gilling aan meegaf

rechterpagina, boven:

links: Geen fancy beslag op deze visserman, maar een pen door het hout. En zo ruim je een lijn op

midden: De klauw met het blok op een gesmede ring, eenvoudig maar doeltreffend

rechts: De kuip van de aak is enorm en je hebt een trap nodig om het voordek te beklimmen. De blauw en groen geverfde delen zijn de enige versiering

de WR48 om in *De Vrouwe Pietertje*, maar al na twee jaar ging het schip opnieuw in de verkoop. Gerbrand Smid is de volgende en geeft het schip de naam *Twee Gebroeders*. In 1930 laat Smid de eerste motor in het schip bouwen, die in 1934 alweer wordt vervangen door een 50 pk Bolinder gasolie motor.

Daarna verhuist de aak naar de overkant van het IJsselmeer: Smid verkoopt in 1948 de aak aan de uit Lemmer afkomstige Andries Jelle Visser. Het schip wordt omgenummerd naar WR248 en krijgt de naam *Marga*, naar Vissers dochter. Andries viste er toch nog vijf jaar mee, maar het einde van de carrière in de visserij was aanstaande. In 1954 ontfermt E.J. Zeegers zich over de aak en die brengt het schip naar de werf van Lourens Oost in Harderwijk. De opdracht? Bouw de aak om tot jacht. Zeegers doopt zijn 'aakjacht' *Yge Grimijzer*, naar een negentiende-eeuwse Kaap Hoornvaarder uit Nieuwediep (Den Helder).

Roeferop, roeferaf

De ombouw tot jacht mondt echter uit in een eindeloos traject van meer dan twintig jaar. Financiële tegenslagen maken dat het schip nooit helemaal gereedkomt. Uiteindelijk moet het in 1976 toch te water, omdat de werf wordt verkocht. Er staat dan wel een mooi gelijnde eikenhouten roef op, maar die is nog niet ingetimmerd. Zeegers heeft in de 25 jaar dat hij eigenaar is geweest nooit meer mijlen afgelegd dan de tocht van Wieringen naar de werf in Harderwijk. Hij verkoopt zijn trots in 1979 aan de familie Boonstra uit Leeuwarden, maar elf jaar later verwisselt de WR43 opnieuw van eigenaar. En die haalt de kajuit er weer af en maakt er weer een visserman aak van.

We spoelen door naar 2008. De WR48 ligt al geruime tijd op de wal in Heerenveen en is te koop. Het houten schip staat op een veel te kleine bok. De steven en de kont zijn daardoor aan het verzakken, met als gevolg een enorme deuk in het midden van het vlak. Als het gerucht de ronde doet dat de aak te koop staat, komen er diverse mensen kijken. De aanblik

Met een enorme snor voor de neus komt de WR48 aandenderen. Een straffe oostenwind maakt het water hier op het IJsselmeer voor Workum vlak. Aan het helmhout staat Jan van Klink, met als bemanning zijn vriend Sander de Kroon. Deze twintigers varen dit erfgoed met een gemak alsof ze op hun fiets zitten, alsof ze nooit anders gedaan hebben.

De 117 jaar oude Wieringer aak is zó goed in balans dat Jan het roer kan loslaten, zodat ze samen in de kuip en op het voordek alle lijnen kunnen opschieten, nadat er zeil gezet is. Zo moet dat er meer dan een eeuw geleden ook uitgezien hebben, toen er met de WR48 gevist werd. Dat gebeurde vanaf het – toen nog – eiland Wieringen. De vissers van Wieringen gingen op zoek naar alikruik, mosselen,

zee gras, oesters en paling – alles eigenlijk, zolang het maar geld opbracht. Hun werkplatform? Een zeer robuuste Wieringer aak, waarop Zwolsman van “De Hoop” in Workum het patent leek te hebben.

Kleine Cor

De Wieringer visser Jan Numeijer gaf Ulbe Zwolsman in 1909 de opdracht voor een aak van 41 voet. De aanneemsom bedroeg toentertijd fl 1525,-. Zwolsman gaf deze aak van robuust eikenhout wat meer diepgang dan gebruikelijk, een kwart voet extra. Numeijer doopte het schip *Kleine Cor* en stak van wal met op de steven het visserijnummer WR48. Jan Numeijer viste elf jaar met de WR48 om het schip daarna te verkopen aan Cornelis Wagenmaker. Deze tweede eigenaar doopte

in Heerenveen doet ze meestal besluiten dat het schip niet meer te redden is...

Redding

Ivor van Klink van de gelijknamige werf denkt er anders over en besluit een poging te wagen om het schip wel te redden. Nadat

hij eerst al het breekwerk uit de romp heeft gehaald om de romp 'week' te maken, zet hij twee grote potkrieken onder de boeg en de kont en spant hij een staaldraad tussen steven en spiegel. Zo gaat hij stapje voor stapje aan de slag. Drie maanden lang rijdt hij heen en weer naar Heerenveen en krypt hij elke week

de boeg en kont wat hoger en zet hij de staaldraad iedere keer wat strakker. Langzaam maar zeker brengt hij de slappe romp zo weer in zijn oorspronkelijke vorm.

Voordat het schip weer te water kan, moet de romp eerst weer gebreeuwd worden en wordt het onderwaterschip helemaal in het

boven en links: De giek van de aak moet nog wat ingekort worden volgens Van Klink. Hij wil altijd een katoenen tuig, maar de fok werd onlangs verspeeld, dus vandaar voor nu dit dacron exemplaar

Jongeren

Vanaf het begin hebben veel jongeren aan het schip gewerkt en een aantal van hen is nog altijd bij de WR48 betrokken. De donateurs van de stichting doen alles zelf en dan helpt het als één van hen werfbaas is. Eerst is het boeisel aangepakt en later werd het berghout vervangen. In 2016 werd als sluitstuk van de restauratie het hele vlak vervangen.

Naast betaalde tochten om de kosten van het beheer een beetje te dekken, zeilt de WR48 ook regelmatig wedstrijden. Zo vaart de aak ieder jaar mee in de Zuidwalwedstrijden in Spakenburg. Een geduchte tegenstander is de botter VD153. Toen de VD153 een keer tijdens de Zuidwal voor reparatie op de werf in Workum lag en de bemanning toch wel heel graag wilde zeilen is er een mooi compromis bedacht. Iedereen stapte aan boord van de WR48 waarop de zeilen van de VD153 werden gehesen.

Ivor: 'In 2018 zeilde de WR48 tijdens de Visserijdagen van Workum de mast overboord. Dat was een mast van een klipper geweest

waarvan de voet niet in goede conditie verkeerde, net als het mastspeer overigens. De mast gleed als het ware weg, met alle gevolgen van dien. Nu, met een oostelijke wind van 4 à 5 bft geeft de huidige mast geen krimp.'

De laatste jaren is het vooral de jeugd die zich op de wedstrijdbanen begeeft. Ondanks de wisselende bemanningen en zonder dat ze veel trainen is Jan van Klink meestal voor in het veld te vinden. Hij viel in zijn Optimist al op door zijn bootbeheersing.

Inmiddels zet de WR48 6,5kt op de gps en de voorspelling is dat de windsnel zal toenemen, dus wordt wijselijk besloten richting haven te gaan. Met dezelfde souplesse en routine als waarmee het zeil gehesen werd, doeken Jan en Sander het tuig op en gaat in het geultje naar thuishaven Workum de motor aan. Het blijft bijzonder dat dit schip hier 117 jaar geleden gebouwd werd en nu, hier op dezelfde plek, nog steeds vaart, met een nieuwe generatie aan het roer.

WR48

Lengte	11,60 m
Breedte	4,30 m op berghout
Diepgang	0,85 m
Bouw	Zwolsman, Workum

blik gezet. Als het schip in het water ligt en sinds tijden weer nat is, blijkt de romp verrassend goed in model te blijven. De WR48 wordt in een stichting ondergebracht en deze Stichting Varend Erfgoed Makkum is nog altijd eigenaar. De afgelopen 17 jaar is het hele schip zo goed als helemaal vernieuwd.